

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.20.098/2018/10/II.

A tanács tagjai:

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin előadó bíró

Dr. Zumbók Péter bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

dr. Győrfi-Tóth Péter ügyvéd

Az alperes:

... I. rendű

... II. rendű

Az alperes képviselője:

dr. Jeszenszky Zoltán ügyvéd I. rendű

Dr. Trinn Gábor ügyvéd II. rendű

A per tárgya:

Vállalkozói díj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.20.969/2017/6/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék 7.G.40.060/2012/272.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű és a II. rendű alperes részére 6.000.000 (hatmillió) - 6.000.000 (hatmillió) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

Az I. rendű alperes mint megrendelő és a felperes mint vállalkozó között 2009. szeptember 2-án vállalkozási szerződés jött létre (amelyet utóbb több ízben módosítottak). Ez alapján a felperesnek ... - ... néven - intermodális kereskedelmi és irodaközpontot kellett létesítenie és ... metróvégállomás átépítési munkálatait kellett elvégeznie. A szerződő felek a műszaki dokumentáció szerinti részletezésnek megfelelő munkák ellenértékeként egyösszegű átalánydíjat határoztak meg.

A teljesítési határidő 2011. március 14-e volt. A szerződés záradékában a peres felek megállapodtak abban, hogy amennyiben a perbeli szerződésben megrendelőként megjelölt szerződő fél (I. rendű alperes) vonatkozásában

- a) csőd-, végelszámolási vagy felszámolási eljárás került jogerős elrendelésre,
- b) fizetése képtelenné válik, vagy hitelezői csődegyezséget köt, vagy csődvédelmet kér,
- c) vagy bármely hasonló hatással járó esemény vagy eljárás következik be,
- d) vagy egyéb ok miatt képtelen arra, hogy a jelen szerződésben rögzített kötelezettségeit teljesítse, vagy ezen kötelezettségeit tartósan és ismétlődően nem teljesíti, úgy a II. rendű alperes mint beruházó a szerződésbe megrendelői jogi pozícióba kötelezően belép, átvállalja a megrendelőt terhelő kötelezettségeket, és érvényesíti az őt megillető jogokat. A megrendelő és a vállalkozó a II. rendű alperes fenti feltételek bekövetkezésének esetére kikötött szerződésbe történő belépését elfogadja.

A szerződéshez kapcsolódóan 2009. szeptember 4-én a ... Zrt. teljesítési bankgaranciát állított ki, amelyben vállalta, hogy 2.126.812.306 Ft összeget meg nem haladó mértékben kifizetést teljesít az I. rendű alperes első írásbeli felszólítására öt munkanapon belül az alapjogviszony vizsgálata nélkül. Az I. rendű alperes a bankgaranciát 2015. augusztus 8-án visszaadta a felperesnek aki újabb bankgaranciát nem adott.

Az épületek átadására 2011. július 4. és 2011. november 14. között sor került, azonban a felek között vita alakult ki a teljesítés és az elszámolás kérdéseiben. Az I. rendű alperes a vállalkozói díjat, egyéb költségeket és pótmunkadíjakat teljeskörűen nem fizette meg a felperes részére. A peres felek között több vitarendezési fórum előtt is folyamatban volt eljárás.

A beruházó II. rendű alperessel szemben felszámolási eljárás elrendelésére került sor 2012. november 06-i hatállyal. Ennek keretében a felperes a perben érvényesített igényét a felszámolónak hitelezői igényként bejelentette.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

A felperes módosított keresetében különböző jogcímenek kérte az I. rendű és II. rendű alperesek egyetemleges marasztalását. Vállalkozói díj címén 1.556.590.684 Ft-ot és kamatait, pótmunkadíj címén 1.781.116.505 Ft-ot és kamatait, kártérítés jogcímén 394.600.762,74 Ft-ot és kamatait kért. Társvállalkozói díj címén bruttó 18.616.793 Ft-ra és kamataira tartott igényt. Késedelmi kamat jogcímén 93.071.065 Ft-ban kérte az alperesek marasztalását. A bérleménykiépítéssel kapcsolatosan a szolgáltatási díjként felmerült 97.673.155 Ft-ra, a bankgarancia szükségtelen meghosszabbításával felmerült többletköltség címén 25.770.202 Ft megfizetésére tartott igényt.

Másodlagosan - ha a bíróság nem látna alapot az alperesek egyetemleges marasztalására - akként kérte a II. rendű alperes marasztalását, hogy vele szemben végrehajtás akkor vezethető, ha a követelés az I. rendű alperestől nem hajtható be. A II. rendű alperes marasztalása iránti keresetét a szerződés záradékára alapította.

Az I. rendű alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, egyúttal több viszontkeresetet és beszámítási kifogást is előterjesztett.

Az I. rendű alperes nem vitatta a vállalkozói díj 1.556.590.684 Ft-os, a pótmunka díj 1.781.116.505 Ft-os, valamint a társvállalkozói díj 18.616.793 Ft-os összegét. Nem volt vitatott a késedelmi kamat 93.071.065 Ft-os összege, a bérleménykiépítés vonatkozásában felmerült költségeket pedig 44.130.728 Ft erejéig ismerte el. Egyebekben kérte a kereset elutasítását.

Az I. rendű alperes viszontkeresetében (I.) kötbér címén 2.126.812.306 Ft-ra és kamataira tartott igényt. Kérte továbbá (II.) annak megállapítását is, hogy a felek által igénybe vett Eseti Döntnöki Testület 2012. február 6-ai döntnöki jelentése és határozatai érvénytelenek. Kérte még (III.), hogy kötelezze a bíróság a felperest a 2.158.383.658 Ft-os, 2016. július 31-ei lejáratú bankgarancia és 1.079.191.829 Ft, a jótállási időszak végéig tartó jótállási bankgarancia átadására.

Az I. rendű alperes a keresettel szemben beszámítási kifogást is előterjesztett.

Állította, hogy a „B” és „C” épületben a betonfödém szerkezet minősége nem megfelelő, így árleszállítás címén 1.839.310.970 Ft elszámolását kérte. Utalta arra, hogy választottbíróság 1.807.790.460 Ft összegben marasztalta a II. rendű alperes javára a beton hibái miatt. Ennek kapcsán kártérítési igényként kérte elszámolni a 12.490.510 Ft választottbíróági díjat, a 1.530.000 Ft szakértői díjat és a II. rendű alperesnek perköltség címén kifizetett 14.000.000 Ft-ot.

Beszámítási kifogásként érvényesített az I. rendű alperes a perben 59.100.000 Ft-ot és ennek 2011. október 14-től járó kamatát, arra hivatkozva, hogy a felperes a műszaki ütemtervet nem készítette el és nem aktualizálta, ami miatt 2010. február 23-tól 2011. október 13-ig napi 100.000 Ft mértékű kötbérfizetési kötelezettsége keletkezett.

A II. rendű alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte és 1.806.563 Ft takarítási költség, valamint 294.399.500 Ft + áfa összegű, az épület pinceszintjén lévő vasbeton szerkezet utólagos áttervezési költsége elszámolására beszámítási kifogást terjesztett elő. Vitatta, hogy egyetemlegesen marasztalható lenne az I. rendű alperessel. A szerződés záradékát illetően kifejtette, hogy az ott szabályozott mögöttes felelősségével kapcsolatos igényérvényesítés idő előtti.

A felperes az I. rendű alperes által hivatkozott késedelemmel összefüggésben előadta, hogy a műszaki átadás-átvétel lezárultának a hiányában is megszűnt a késedelve, mivel a megrendelő birtokba vette a létesítményt, amikor 2011. október 13-án megnyitott a bevásárlóközpont. Vitatta, hogy a rendeltetésszerű használatot akadályozó hibák állnának fenn, továbbá az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 405. § (4) bekezdésére hivatkozott. Érvelése értelmében kötbér fizetésére nem marasztalható. Az Eseti Döntnöki Testület határozataival kapcsolatosan előadta, hogy az összeférhetlenségi nyilatkozat hiánya nem eredményezi a testület határozatainak semmisségét.

Állította, hogy a teljesítési bankgaranciát illetően egyszeri szolgáltatásra volt köteles, ennek eleget is tett, ezért a teljesítési bankgarancia meghosszabbításának nincs helye. A jótállási bankgaranciával kapcsolatos I. rendű alperesi igény pedig szerint ellentmondásos. Érvelése értelmében a betonfödém minősége megfelelő, így az ezzel kapcsolatos I. rendű alperesi igény alaptalan, míg az ütemtervvel kapcsolatos kötbérigényt illetően kiemelte, hogy a 2011. júliusi havi projektriportokban átadta az aktualizált terveket, a 2011. október 4-ei kooperációs jegyzőkönyv is bizonyítja az ütemtervvel összefüggő kötelezettsége teljesítését.

Előadta, hogy elismerte az I. rendű alperes 48.000.000 Ft-os igényét, ezzel a vállalkozói díj igényét csökkentette is.

A felperes a II. rendű alperes beszámítási kifogásával kapcsolatosan arra hivatkozott, hogy a végtakarítás nem volt szerződéses kötelezettsége.

Az első- és másodfokú ítélet

Az elsőfokú bíróság kötelezte az alpereseket, hogy 15 nap alatt fizessenek meg a felperes részére 3.544.304.682 Ft tőkét és annak 2012. április 3-tól a kifizetésig a mindenkori jegybanki alapkamat 6%-kal növelt mértékű késedelmi kamatát, továbbá 57.547.942 Ft perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Rögzítette, hogy a II. rendű alperessel szemben végrehajtás akkor és annyiban indítható, amennyiben az I. rendű alperes ellen csőd-, végelszámolási, vagy felszámolási eljárás jogerős elrendelésére kerül sor, vagy fizetéseképtelenné válik, vagy hitelezői csődegyezséget köt, vagy csődvédelmet kér, vagy egyéb okból vagyona a megítélt követelést nem fedezi. Az I. rendű alperesnek a kötbér megfizetésére és a teljesítési/jótállási garancia átadására vonatkozó viszontkeresetét elutasította.

A másodfokú bíróság a felperes fellebbezését részben alaposnak, az I. rendű alperes fellebbezését alaptalannak, míg a II. rendű alperes fellebbezését alaposnak ítélte és az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatva, a II. rendű alperessel szemben a keresetet - a záradékban írt feltételek bekövetkezésének hiányában - elutasította. Az I. rendű alperest terhelő marasztalás tőke összegét

3.938.905.445 Ft-ra, perköltségben marasztalásának összegét 41.874.000 Ft + áfa ügyvédi munkadíjra és 11.319.886 Ft egyéb perköltségre felemelte. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a II. rendű alperesnek 41.874.000 Ft+ áfa elsőfokú perköltséget. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Kötelezte a felperest az állam javára 2.500.000 Ft le nem rótt fellebbezési illeték, és a II. rendű alperes javára 20.937.000 Ft + áfa másodfokú perköltség megfizetésére. Kötelezte az I. rendű alperest a felperes javára 41.970.000 Ft + áfa ügyvédi munkadíjból és 2.325.000 Ft illetékből álló másodfokú részköltség megfizetésére.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem és csatlakozó felülvizsgálati kérelem

A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezését és a II. rendű alperes I. rendű alperessel egyetemlegesen - másodlagosan mögöttesen - történő marasztalását kérte 3.938.905.445 forint és járulékai megfizetésére. Kérte továbbá, hogy a Kúria a jogerős ítéletnek a a II. rendű alperes javára fizetendő első- és másodfokú perköltség összegét - a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányosan - mérsékelje.

A felperes felülvizsgálati kérelmében arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság a vállalkozási szerződés záradékát a Ptk. 207. § (1) és (4) bekezdésébe ütköző módon értelmezte. A záradék szövege négy pontba foglalta azon okok csoportját, amelyek kiváltják a II. rendű alperes - alapvetően mögöttes - felelősségét. Előadta, hogy az I. rendű alperes ténylegesen fizetéseképtelen, emellett álláspontja szerint tartósan és ismétlődően nem teljesítette kötelezettségeit, a szerződésben foglalt rendelkezések ellenére megtagadja a létesítmény átvételét, a vállalkozói díj és a pótmunka díj kifizetését, a bankgarancia visszaszolgáltatását és egyéb szerződéses kötelezettségei teljesítését.

Mivel a bíróság a kereseti kérelmének túlnyomó részben helyt adott, ez igazolja, hogy a záradék d) pontjának második fordulatában foglalt feltétel megvalósult, azaz az I. rendű alperes a kereseti kérelemben foglalt szerződési kötelezettségeit tartósan, immár hat éve nem teljesíti. Ennek következménye, hogy a II. rendű alperes eredetileg mögöttes felelőssége beállt, a vállalkozási szerződésbe az I. rendű alperes mellé megrendelőként belépett.

Érvelése értelmében azt helyesen állapította meg a bíróság jogerős ítéletében, hogy egyfajta biztosíték a záradékban szereplő kötelezettségvállalás, amely azonban nem eredményez alanycserét, az azonban tévedés, hogy csak bíróság által jogerősen megítélt marasztalási összeg megfizetésének elmaradása esetén következne be a záradék d) pontjában foglalt feltétel.

Szerinte fennáll a záradék b) pontjában foglalt feltétel is. A vállalkozási szerződésben meghatározásra került, hogy az öt megillető díjat az I. rendű alperes a ... által a II. r. alperesnek nyújtott hitelből fogja megfizetni. A II. rendű alperes felszámolását elrendelték, a ... további összegeket folyósítani nem fog, ebből következik, vagy az I. rendű alperes ténylegesen fizetéseképtelen, mivel a fizetésének a szerződésben meghatározott forrása immár hiányzik.

A perköltséggel kapcsolatos rendelkezés körében arra hivatkozott, hogy a 32/2003 (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), c) pontja szerinti perköltség megítélése indokolatlan, ezért a 3. § (6) bekezdése alapján az elvégzett jogi munkával arányban álló mértékűre kérte mérsékelni II. rendű alperesnek fizetendő perköltség összegét.

Az I. rendű alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmét a Kúria 10/I. számú végzésével hivatalból elutasította.

Az I. rendű és a II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseinek hatályában való fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Kúria - a Pp. 275. § (2) bekezdése szerint és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasítása folytán - a kizárólag a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a jogerős ítéletet, és megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem jogszabálysértő.

A szerződés záradékában szereplő megállapodás minősítése tekintetében eltérő megközelítést tartalmaz a felperesi felülvizsgálati kérelem, a II. rendű alperesi felülvizsgálati ellenkérelem és a jogerős ítélet, azonban e minősítési kérdések - az előterjesztett felülvizsgálati kérelem kereteire figyelemmel -, nem voltak vizsgálhatók, és nem is relevánsak a felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából.

A Kúriának a felülvizsgálati kérelem alapján abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a II. rendű alperes marasztalására irányuló kereseti kérelem tekintetében a másodfokú bíróság jogi álláspontja jogszabálysértő vagy sem.

Nem vitás, hogy a felek a záradékban kikötött atipikus megállapodásban a II. rendű alperes fizetési kötelezettségének beállítását feltételhez kötötték.

A másodfokú bíróság okszerűen, a felek megállapodása feltételek meghatározására vonatkozó részét megfelelően értelmezve jutott arra a következtetésre, hogy a II. rendű alperes fizetési kötelezettségének - legyen az egyetemleges vagy mögöttes jellegű - záradékban körülírt esetei nem következtek be. A feltételek beállításának hiányában pedig nincs jelentősége annak, hogy bekövetkezésük esetén a II. rendű alperes a szerződésbe az I. rendű alperes mellé, illetőleg helyébe lépett volna, esetleg valamely biztosíték keretében kerül sor a fizetési kötelezettsége beállítására.

A feltételek körülírását illetően a Ptk. 207. § (1) bekezdésével összhangban áll a másodfokú bíróság jogértelmezése. A másodfokú bíróság figyelembe vette mind a szavak általánosan elfogadott jelentését, mind pedig azt, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel értenie kellett. Az értelmezése nem lépi át a kiterjesztő értelmezés tilalmának határát sem (Ptk. 207. § (4) bekezdés).

Helyesen jutott a másodfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a záradék d) pontjának az I. rendű alperes a szerződésből eredő kötelezettségeit tartósan és ismétlődően nem teljesíti kitétele nem értelmezhető oly módon, hogy ha az I. rendű alperes a szerződésben foglalt bármely kötelezettségének teljesítése elmarad, a II. rendű alperes fizetési kötelezettségének beállása automatikus jogkövetkezmény.

Miután a peres felek között hosszabb ideje elszámolási vita áll fenn a szerződéssel érintett kötelezettségek tekintetében, így önmagában a jelen per megindítása és a számos egyéb igényérvényesítési eszköz (választottbíróság, Egyedi Döntnöki Testület) igénybevétele is azt mutatja, hogy az I. rendű alperes fizetési kötelezettségének jogalapja és összegszerűsége is vitatott. Erre figyelemmel logikus és okszerű a másodfokú bíróság által levont azon következtetés, hogy ha nem elismert, vagy nem olyan követelésről van szó, amely tekintetében már jogerős bírósági határozat született a vitás kérdésekben, és ennek eredményeként nem került sor az I. rendű alperes teljesítésére, úgy a II. rendű alperes fizetési kötelezettsége előfeltételeként megkövetelt I. rendű alperesi kötelezettségszegés nem állapítható meg.

Az garanciális alapjog, hogy vitatott követelések tekintetében a felet megilleti a bírósághoz fordulás, vagy a vele szembeni igényérvényesítés esetén a védekezés joga. Ha pedig a szerződésből eredő vitatott kötelezettségek teljesítése elmaradásának oka ilyen igényérvényesítés, a jogvitában született végleges döntés (bíróági út igénybe vétele esetén a jogerős határozat) meghozataláig nem vethető fel a kötelezettségek tartósan vagy ismétlődő jelleggel történő elmulasztása.

Helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság arra is, hogy a záradék b) pontjában írt feltétel fennállására sem merült fel adat a peres eljárás során. A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott, finanszírozással összefüggő megállapodásnak nincs direkt kihatása a szerződés záradékában írt előfeltételek bekövetkezésére. Miután a megrendelő gazdasági döntésétől függően hitelből vagy egyéb forrásból is sor kerülhet egy nagyberuházás finanszírozására, ezért önmagában abból, hogy a

... és a II. rendű alperes közötti hitelszerződés alapján a II. rendű alperes felszámolási eljárásának elrendelésére tekintettel a beruházás költségeinek hitelből történő finanszírozására nem kerülhet sor, nem következik, hogy ez egyben az I. rendű alperes fizetéseképtelenségét is jelentené.

Alaptalanul hivatkozott jogszabálysértésre a felperes az általa fizetendő első- és másodfokú perköltség összege tekintetében is. A 32/2003 (VIII. 22.) IM rendelet az ügyvédi munkadíj megállapítása körében a bíróság számára mozgásteret biztosít, több szempont mérlegelésével ad lehetőséget a fizetendő munkadíj nagyságának meghatározására. A kiemelt jelentőségű ügyben a bíróság a pertárgyérték, valamint az ügyvédek által kifejtett tevékenység helyes értékelésével, jogszabálysértés nélkül döntött a felperes által fizetendő, mérlegeléssel meghatározott és a jogszabályi kereteken belül maradó ügyvédi munkadíj nagyságáról, ezért - jogszabálysértés hiányában - annak mérséklésére a felülvizsgálati eljárás eredményeként nem kerülhet sor.

A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit a Pp. 275. § (3) bekezdésére figyelemmel a hatályában fenntartotta.

Záró rész

A Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte a Kúria a pervesztes felperest a I. rendű és a II. rendű alperes jogi képviselőjével kapcsolatosan a felülvizsgálati eljárásban felmerült felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

A Kúria a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése folytán - kérelemre - tárgyaláson bírálta el.

Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) e) pontja zárja ki.

Budapest, 2018. április 12.

. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Zumbók Péter s.k. bíró